

# STUDENTEN WEEKBLAD

ORGAAN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR STUDIEBELANGEN TE DELFT

DIT BLAD VERSCHIJNT DONDERDAGS  
BEHALVE IN DE VACANTIËN  
DE JAARGANG BEGINT 1 OCT. HET  
ABONNEMENT KOST F 1.25 P. KWART.

REDACTEUREN: MEJUFFR. J. BECKERING VINCKERS, G. A. VAN STEENBERGEN,  
MEJUFFROUW E. DE KOE, ♦ F. B. SIMON VAN LEEUWEN, ♦ H. F. E. DU MOSCH,  
E. VAN EVERDINGEN.  
♦♦♦ VAST MEDEWERKER VOOR DE RUBRIEK MUZIEK J. ALEXANDROFF. ♦♦♦

INZENDINGEN TE BEZORGEN VOOR  
MAANDAGMIDDAG 4 UUR AAN HET  
REDACTIE-ADRES: KOORNMARKT 62  
ADVERTENTIËN 20 CENTS PER REGEL

23<sup>e</sup> JAARG. ♦ NR 19

TECHN. BOEKHANDEL & DRUKKERIJ J. WALTMAN JR. — DELFT

3 MAART 1921

**HOUD.** Redactioneel: Student en Hoogleraar. — D.S.C.: Maatschappij; Viering 73<sup>en</sup> Diës Natalis; Weldadigheids- en Sociëteit Phoenix; Bibliotheek Sociëteit Phoenix; Concert Apollo; Kleereninzameling. — **Vereenigingsleven:** V.C.S.B., C.S.V., P.I.A. en S.S.K.; Algemeen Ned. Studentenverbond; De Vrije Groot Nederl. Stud. Congres; D.S.V. „Onze Koloniën”. — **Tijdschriften:** Uit de grootemenschepers: „De Ingenieur”; „Van Maand tot Maand”. — **Gedachten en Gedichten:** Steiners voordracht; De Charlatan van Dornach; Geachte Redactie. — **Studiebelangen:** Practische Studie; Electrotechnische Vereeniging; Scientific Management. — **Technische Hogeschool:** Mededeelingen; Ingenieurs voor Indië. — **Ingenieurs:** Prof. Dr. Max Hubner; Aan alle Reservisten; Niet internationaal genoeg. — **Advertentiën.**

## REDACTIONEEL.

### STUDENT EN HOOGLEERAAR.

Met toestemming van Professor van Royen laten wij hier een schrijven volgen, waarin Zijne Hooggeleerde uiting geeft aan zijne meening omtrent ons hoofdartikel in het nummer van 10 Februari 1921. Deze toestemming stellen wij zeer op prijs, omdat wij daardoor in de gelegenheid worden gesteld, nogmaals de meening van een professor onder de aandacht van onze lezers te brengen.

Geachte Redactie,

In uw nummer van 10 Februari 1921 richt U een verzoek aan de hoogleraren en ik wil U daarvoor mijn persoon een antwoord daarop geven. U wenscht mij te doen zetten „den eersten stap op den goeden weg”, mijn belangstelling in de studenten te toonen door mij te abonneeren op uw orgaan.

Is het geabonneerd zijn op het Studenten Weekblad een maatstaf voor de belangstelling in de studenten?

M.i. neen, doch wel is het aantal abonneementen een waardemeter voor den inhoud van uw blad. Ik heb reeds herhaaldelijk getracht het regelmatig te lezen, maar heb er telkens mede moeten houden door de onbelangrijkheid van den inhoud.

Mijn belangstelling voor de studenten hield daarmede zelfs geen verwijderd verband.

Maakt uw blad tot een orgaan, waarin wij hoogleraren inderdaad vinden wat er in uw wereld omgaat, draagt uw bezwaren en wenschen voor op een wijze, die tot elkaar brengt en niet scheidt, zooals uw hoofdartikel van 10 Februari j.l. deed.

Ik meen U te mogen verzekeren, dat de abonneementen van hoogleraren U zullen toestroomen, zodra Gij zult blijken te zijn de vertolker van den geest der studenten levenden geest.

Ge hebt uw voornemen daartoe kenbaar gemaakt. Ge wilt dat Uw blad een afspiegeling zij van dien geest.

Ik houd U aan uw woord en wil de goede beoefening van uw hoofdartikel erkennen ondanks den vorm, waarin zij werd geuit. Mijn aanvraag om abonneement op uw blad sluit ik hierbij in. Als ik het op den duur niet handhaaf hangt dit niet samen met mijn belangstelling voor de studenten, maar met den inhoud van uw blad.

Hoogachtend, L. A. VAN ROYEN.

Het hoofdartikel in ons voor-vorig nummer werd, naar wij van verschillende zijden vernamen, niet met onverdeelde instemming ontvangen. De Redactie heeft zich beijverd het oordeel van vele lezers van het artikel te vernemen. Tot onze groote voldoening is gebleken, dat veler aandacht door dit artikel op deze belangrijke en urgente kwestie gevallen is, hetgeen naar wij vermoeden slechts ten goede kan strekken.

Zeer hebben wij het gewaardeerd, dat zowel van enkele professoren, als van enkele studenten bepaalde kritiek op het artikel en den inhoud ervan zijn geleverd, kritiek die ons zeer welkom was, omdat wij die als toetssteen kunnen gebruiken voor de wijze, waarop wij verder willen gaan. Want wij weten, dat deze opbouwende kritiek komt uit den hoek, waar belangstelling in de Delftsche studenten toon aangeeft en waar geen duffe onverschilligheid heerscht.

Zeker hadden wij ons niet geveid met de hoop, dat werkelijk dit artikel in ieders smaak zou vallen, ook niet in den smaak van alle professoren, en wie wij dat nummer hadden doen rondzen-

den. Daartoe loopen de meeningen omtrent deze kwestie te ver uiteen en wat het oordeel der professoren betreft, dat is, zooals wij opmerkten, geheel afhankelijk van de plaats, welke de Hoogleraar in de Delftsche maatschappij inneemt en van het aandeel, dat hij in de Delftsche opleiding heeft, waardoor iedere Hoogleraar dus een andere zijde van het studentenleven te aanschouwen krijgt.

Toch hoorden wij van verschillende professoren meeningen, die wel overeenstemming met elkaar hadden, zoodat een zekere normaal opvatting hier zou kunnen worden genomen.

Hetzelfde geldt voor de studenten; en hier kloppen de verschijnselen volkomen met de veronderstelling.

In 't algemeen hoorden wij van de studenten, dat zij van meening waren, dat de Redactie hier den toestand en geest onder de studenten juist had gekenschetst, terwijl van professorenzijde de normale meening deze was, dat hoewel het streven mogelijk waardeering verdiende, de Redactie in het kiezen van den vorm van haar artikel ten eenemale was gefaald, terwijl van heel enkele zijde er op werd gezinspeeld of de in het artikel vastgelegde meening omtrent den onder de studenten levenden geest wel een volkomen juiste voorstelling van zaken was. Hierop komen we zoo dadelijk terug. Ondertusschen zullen wij steeds op- en aanmerkingen op onze artikelen op hoogen prijs stellen, en wij geven gaarne de verzekering deze op- of aanmerkingen op loyale wijze te bespreken en niet onzen toevlucht te nemen tot minderwaardige kritiek, zonder den kern van de zaak niet dan vluchtig te raken.

Maar dit niet alleen!

De bedoeling van de Redactie met haar artikel en het rondzenden van het nummer aan alle professoren was dit: te pogen de belangen van de studenten op studie en ander gebied te brengen onder de aandacht van de Hoogleraren; verder een wijze van contact te vormen tusschen Hoogleraar en student om zoodoende, wanneer wenschen geuit worden, de vervulling dezer wenschen mede in de hand te helpen werken; en ten slotte in ons blad een uitwisseling van gedachten te krijgen tusschen Hoogleraar en student op gebieden, welke binnen hunne sfeer van belangstelling vallen.

Wat wij daartoe in de eerste plaats zouden vragen, is de aandacht van de professoren voor het S. W. op zich zelf, opdat dit met hun steun worde een machtig hulpmiddel in de samenwerking van Hoogleraar en student.

Om nu nog even op ons vorig artikel terug te komen; wij moeten toegeven, dat wij daarin misschien wat hard van stapel zijn geloopt, zeker was een bezadigder artikel hier meer op z'n plaats geweest, en waren er meer professoren als abonné toetreden, dan thans het geval was. We hebben echter gemeend dit artikel van één der redacteuren wel te moeten plaatsen, omdat wij van meening waren, dat daarin scherp is uitgekomen, waar hem de schoen wringt.

Nog eens gezegd: de Redactie neemt zich de meening van de professoren in deze ernstig ter harte. Het zou ons buitengewoon spijten, indien wij door deze handelwijze aan het bereiken van ons doel eerder een hindernis in den weg gelegd hebben, dan juist zooveel mogelijk den weg tot toenadering tusschen professor en student te hebben geëffend.

Wat juist ons doel is: een meerdere wederzijdsche waardeering, een intenser contact ook op niet studiegebied tusschen Hoogleraar en student zou dan hierdoor juist worden geschaad.

Hetgeen wij zeer zouden betreuren.

REDACTIE.

## DELFTSCH STUDENTENCORPS.

De nieuwe Senaat van het Delftsch Studenten-Corps is als volgt samengesteld:

E. H. J. LANGE DE BOER, President.  
G. A. VAN STEENBERGEN, Secretaris.  
J. A. VAN LAER Jr., Thesaurier  
F. W. J. HUPKENS VAN DER ELST,  
Vice President-Archivaris.  
B. C. M. VAN DER HOOP, Vice-Secretaris.

Viering van den 73sten Diës Natalis op Woensdag 9 en Donderdag 10 Maart a.s.

Woensdag 9 Maart. 12 uur n.m. Diësrede en Diëstooneel.

Donderdag 10 Maart. 3—4 uur n.m. Senaats-receptie; 4—7 uur n.m. Borreluur; 7 uur n.m. Collation; 12 uur n.m. Kroegjool met Vertooning.

## WELDADIGHEIDSAVOND

op de Studenten-Sociëteit „Phoenix”, te Delft op Zaterdag 5 Maart 1921, des avonds ten 8 ure.

Muziek van het Delftsch Studenten-Muziekgezelschap „Appollo”. Tooneel van het Delftsch Studenten-Tooneelgezelschap. Aantvulling van het programma door Cabaret en Dans.

Introductiekaarten verkrijgbaar bij J. C. de Loeff, Choorstraat 3, Delft.

Het Steuncomité: Jhr. G. Schimmelpenninck, President, President Senaat Delftsch Studenten-Corps; J. C. de Loeff, 1e Secretaris; E. J. W. Easton, Penningmeester; H. F. Hopster, 2e Secretaris; Mej. L. W. E. Böeseken; Mej. A. de Groot; W. F. Brandsma; M. de Bruyn; B. C. M. van der Hoop; A. G. F. Smit.

Het Comité van Aanbeveling: de heer J. F. de Vogel, Lid van het College van Curatoren der T.H.; de heer Prof. J. Nelemans, Rector-Magnificus der T.H.; de heer Prof. J. A. G. van der Steur, Secretaris van den Senaat der T.H.; de heer Mr. G. van Baren, Burgemeester van Delft; Majoor H. Dijkstra, Waarnemend Garnizoenscommandant van Delft; de heer Mr. J. J. Roes, President Sociëteit „Standvastigheid”; de heer F. B. J. Gips, President Nederlandsch Studenten-Comité voor Steunverleening enz.; mevr. Prof. J. Nelemans; mevr. Prof. J. A. G. van der Steur; mevr. G. van Baren; mevr. F. G. Waller; mevr. W. H. van Leeuwen; mevr. A. C. Waller; mevr. F. B. de Walle; mevr. C. van der Heide.

De heeren: Prof. Dr. M. de Haas, Dr. F. G. Waller, A. C. Waller, W. H. van Leeuwen, C. N. J. Hoolen, Dr. R. Spanjaard, Dr. J. Thomée, B. A. Bongers.

De Sociëteit Phoenix zal geëmancipeerd zijn voor leden van het D.V.S.V. en alle niet-ingeschrevenen aan de T.H.

## STUDENTEN-SOCIËTEIT „PHOENIX”. BIBLIOTHEEK.

Nieuw aangeschafte en antiquarisch gekochte boeken.

I. Nederlandsch.

Karel Wasch — Dialogen.  
Joh. de Meester — De Kindsheid van Harlekijntje.  
Frans Bastiaanse — Een Zomerdroom (gedichten).  
Sofokles — Electra (vert. van P. C. Boutens).  
M. J. Brusse — In 't verbouwereerde oude stadje.  
Alfred Hegenscheidt — Starkadd. (Drama.)  
Ada Gerlo — Herinneringen van een onafhankelijke vrouw.  
Vincente Blasco Ibanéz — De vier ruiters uit de apocalypsis.

II. Fransch.

Paul Claudel — Le Père Humilié (drame).  
Ernest Pérochon — Nène.  
George Duhamel — Confessions de Minuit.  
Pierre Mac Orlan — Petit Manual parfait Aventurier.  
Claude Farrère — Mademoiselle Dax jeune fille.  
Henri Barbusse — Pleureuses (poésies).  
Paul Claudel — Les Choéphores d'Eschyle (comédie).  
Claude Farrère — Fumée d'Opium.  
Claude Farrère — Les petites Alliées.  
Jérôme et Jean Tharaud — Un Royaume de Dieu.  
Max O'Rell — John Bull et son Ile.  
Jules Romains — Donogvo Tonha ou les Miracles de la Science.  
Claude Anet — Ariane, jeune fille russe.  
Victor Marquërite — Prostituée (2 deelen).



is, dat wil zeggen zonder wrijving noch leiding, en allen van elkaar verschillen (of van elk als de voorwaarden anders worden), zoo men de hoop opgeven dat een wiskundige — des noods mogelijk voor een volmaakte — haar afstroming en haar weerstand kunnen uitdrukken, dan wel die in de praktijk moeten nemen tot de proefondervindelijke, terwijl men op afdoende wijze den aard moeten wijzigt, ten einde de gevallen der practicaarin te kunnen begrijpen en er de oplossingen te trekken van die vraagstukken, die ge-lijk voorkomen.

Men, dat heeft Bazin gedaan voor de eenvoudige en de nuttigste der vloeistoffen, het water; heeft een proefondervindelijke waterloopkunde ontwikkeld, die op gelijken afstand staat tusschen het practische (waaraan wetenschappelijke steun ontbreekt) en de wiskundige abstractie (die geen practisch nut sticht). En die proefondervindelijke hydraulica dient tegenwoordig tot grondslag van de berechningen der ingenieurs over de geheele wereld. Het zijn de toepassingen der hydraulica buiten-lands talrijk, hetzij dat er sprake is van scheepvaart, watervoorziening en assainering van steden, irrigatie, dan wel van landbouw met behulp van water, of ontwatering, dan wel dat er sprake is van die nieuwe bron van rijkdom, die de witte gloed wordt genoemd, den grooten verwekker der electriciteit.

Wanneer men de afstroming van water in open stroomen en rivieren, in buizen en aquaducten, op overlaten en stuwen van alle mogelijke gevallen moet berekenen, dan neemt men overal toevlucht tot de formules van Bazin; ook in het buitenland, want de formules van Ganguillet en Bazin zijn toch gegrondvest op de resultaten van de proeven van den Franschen ingenieur.

Men geleerden van andere natien hebben aan hem de eer gegeven, die hem toekwam. Ja, hij is beter bekend in het buitenland dan in Frankrijk. Een Fransch waterstaatsingenieur, die een reis maakte in de Vereenigde Staten van Amerika, werd aldaar ontvangen en geëerd als een groot en leerling van Bazin, en in de Amerikaanse universiteiten liet men, in zijn tegenwoordigheid, de studenten de proeven van den Franschen grootmeester der hydraulica nadoen.<sup>1)</sup> Het zelf was een zoo eenvoudige man, dat hij niet stijgen van zijn jaren, menigmaal verbaasd als jongere ingenieurs hem hun waardeering betuigen.

Men nu hij gestorven is, en het denkbeeld rijpte om zijn naam te vereeuwigen door de stichting van een gedenkteeken, nu blijkt eerst ten volle, hoe men hem buiten Frankrijk aanslaat.

De Institution of Civil Engineers te Londen heeft een wetenschappelijke uiteenzetting van het werk van Bazin, die bedoelt het oordeel te geven over dat instituut. Een twintigtal vooraanstaande Britische ingenieurs gaven hun persoonlijk oordeel, Italiaansche, Spaansche, Zweedsche, Noorsche, Deensche, Zwitsersche en Braziliaansche ingenieurs en waterbouwkundigen gaven blijken van hun waardeering.

Zijn werd op zijn 17de jaar toegelaten als leerling op de Ecole polytechnique. Daarna bezocht hij de Ecole des ponts et chaussées. Op zijn 27ste jaar, in 1836, werd hij ingenieur (ingénieur ordinaire), later hoofdingenieur van het kanaal van de Sologne te Dijon. Hij had het geluk aldaar den waterbouwkundige Darcy aan te treffen, die hem in zijn onderzoekingen over de uitstrooing in buizen.

Darcy stierf echter reeds in 1858, en het was zijn werk, die met groote piëteit het werk van den grooten voltooid en zelfstandig voortzette. In 1866 gaf Bazin de beroemde Mémoire over de afstroming in buizen in bij de Académie des sciences. Daarna zette hij zijn zelfstandige en verstandige proeven op waterloopkundig gebied voort. Hij werd in staat gesteld daarmee voort te gaan, want hij de ruime opvatting der Fransche Regeering, ook toen hij van 1886—1900 het ambt van directeur-generaal van den Waterstaat, steeds vervulde. En toen hij de leeftijdsgrens had trok hij zich terug naar zijn eenvoudig woonverblijf te Chenove, waar hij overleed, zonder zich bewust te zijn van zijn roem. Hij was lid van de Academie van Wetenschappen te Parijs en van de Academia dei Lincei te Rome.

De Kamer van Koophandel en de stad Nancy hebben een gedenksteen geplaatst in den gevel van zijn geboortehuis. De stad Dijon, waar hij zijn werk verricht heeft, heeft met warmte het denkbeeld begroet om een monument te stichten, dat hem gewijd, en ze heeft daarvoor aangewezen een plaats dicht bij het gedenkteeken van Darcy, ter neder vermindering aan deze beide groote ingenieurs.

Hierna volgt een uittreksel van een nota, waarin het Bestuur van The Institution of Civil Engineers

de Ondervinding van Dr. Imbeaux op een studiereis in Amerika.

zijn oordeel geeft over den wetenschappelijken arbeid van Bazin:

De arbeid van Bazin, gedurende een lang leven, voortgezet met kracht, verantwoordelijkheidsgevoel en toewijding, heeft een onvergankelijken stempel gedrukt op den vooruitgang der hydraulica. Zijn resultaten bekleeden een plaats zonder gelijke in het uitgebreide en belangrijke gebied, waarop zijn onderzoekingen betrekking hebben.

Die arbeid van Bazin zal een blijvende waarde behouden, hoezeer de wetenschap der hydraulica ook zal vooruitgaan en welke nieuwe beproevingsmethoden men ook zal uitdenken. De hydraulica is gedeeltelijk empirisch en gedeeltelijk theoretisch. Men kan niet uit één beginsel de formules voor de afstroming van water afleiden, zooals men in de elasticiteitstheorie de wetten van den weerstand theoretisch afleidt uit de wet van Hooke. De formules voor afstroming van water in buizen en kanalen hebben dan ook slechts een beperkte toepassing, begrensd door de proefondervindelijke gegevens, waarop zij zijn gegrond.

Henry Darcy was de eerste waterbouwkundige, die uitgebreide proeven deed betreffende de afstroming in buizen en in kanalen. Bazin werd Darcy's medewerker en na diens dood (1858) zijn opvolger. De bekende Mémoire aan de Academie van Wetenschappen van 1866 bevat twee hoofdstukken. Het eerste behandelt de snelheid en den afvoer van water in verschillende kanalen met constant dwarsprofiel en de snelheidsveranderingen op verschillende punten van het dwarsprofiel. Voor de hoofdwet van de uitstrooingsnelheid komt Bazin tot een uitdrukking, gelijksoortig aan die van Darcy voor buizen. Daar de wrijving niet rechtstreeks meetbaar was, loste Bazin de moeilijkheid op door aan de kanalen verschillende coëfficiënten te geven volgens den aard van hun constructie. Het tweede gedeelte der verhandeling handelt — onvernijdelijk minder volledig — over de afstroming in kanalen met verticale doorsnede, over het ontstaan van wervels en over de snelheid der golven bij de beweging. Het stuk bevat een groote hoeveelheid onschatbare gegevens. In twee verhandelingen, die het licht zagen in de Annales des ponts et chaussées van 1871 en 1898, geeft Bazin een overzicht van nadere bekend geworden onderzoekingen over afstroming in rivieren en kanalen, sedert het verschijnen van zijn eigen werk, en hij bespreekt de verschillende formules en komt tot een eenvoudige wijziging van de oude formule van Darcy, die nauwkeuriger is. Hij verwerpt meer samengestelde formules, omdat er toch geen wetenschappelijke maat bestaat van de wrijving. In 1897 nam hij nog een nieuwe studie ter hand over de verdeling der snelheid in de dwarsdoorsnede van een buis.

Ten slotte wijst het Britsche Instituut op den grooten arbeid van Bazin 1886—1898 over den afvoer van water over overlaten en stuwen, in 6 verhandelingen verschenen in de Annales d. p. e. c. 1888—1898, om te eindigen met de betuiging van zijn grooten eerbied voor de nagedachtenis van een zoo uitstekend lid van den ingenieursstand.

Ten slotte geeft Ir. R. A. van Sandick aan de hand van eenige figuren een bespreking van het waterloopkundig laboratorium van Bazin aan het kanaal van Bourgoigne.

In „Van Maand tot Maand“ lezen wij onder den titel „Tandrad-Mensch?“ het volgende van de hand van Ds. G. J. Sirks:

Het is al weer eenigen tijd geleden dat Professor Dresden in Delft zijn inaugureele rede als hoogleeraar hield. Het opschrift van die rede liet mij echter nog niet los. Hij sprak over de beste wijze waarop de leerling van de H. B. S., in Delft als student aankomend, tot ingenieur kon worden opgeleid. Daarboven schreef hij: „De verwerking van den H. B. scholier tot ingenieur“. Ik dacht eerst aan een drukfout, „Verwerkelijking“, meende ik, moest er staan. Want zóo dacht ik: wie als student naar Delft gaat heeft den aanleg of althans het verlangen ingenieur te worden. Hij is het nog niet, maar hij is een groeiende persoonlijkheid. Iets van den ingenieur leeft al in hem; dat moet zich nog ontwikkelen; gelijk de plant reeds leeft in het zaad, maar zich nog ontwikkelen moet. Dan wordt het zaad verwerkelijkt tot plant, immers het groeit uit tot wat het in wezen, in werkelijkheid reeds is.

Maar het was geen drukfout. Dat bleek duidelijk. Bedoeld was inderdaad „de verwerking tot ingenieur“. Zooals 't metaal verwerkt wordt tot een tandrad; de boom tot timmerhout, de klei tot baksteen, zoo is de jonge student materiaal dat verwerkt moet worden. Het gaat niet om zijn groeiende persoonlijkheid; het gaat er niet om dat uit Delft straks menschen komen, die hun persoonlijkheid in hun werk kunnen leggen; maar het gaat er om, dat na een paar jaar studie, (men niet „studie“ maar „verwerking“) een aantal ingenieurs worden afgeleverd. Of zij persoonlijkheden zijn doet er minder toe, als zij maar geschikt zijn voor de groote

industrie die deze aarde overspant, en als zij maar in dat groote stelsel hun plaats innemen niet als mensch, maar als rad dat helpt de machine goed te doen draaien. Zij zijn materiaal, dat moet worden gegoten, gesmeed, gedraaid, gepolijst.

Dit schijnt U een wat gezochte gevolgtrekking uit dat enkele woord „verwerking“. Maar de hoogleeraar zegt het zelf; hij ontleent er zelfs een argument aan om de opleiding (dat woord past ook al weer niet, „leiding“ is voor persoonlijkheden, niet voor materiaal), om de verwerking in Delft zoo goed mogelijk te maken. Want, hout en staal en ijzer zijn dure materialen, maar H. B. scholieren zijn nog kostbaarder. Zij behooren n.l. tot het soort dat „mensch“ heet. En waar alles zoo duur is moet men hier zuinig op zijn. Zoo staat het in het verslag der rede: „Hoofdzak moet blijven, dat geen menschenmateriaal en inspanning noodeloos verloren gaan“. „Vooral tegenwoordig nu we met alle productiemiddelen spaarzaam moeten omgaan en veel produceeren, mogen we van het kostbaarste productiemiddel, den mensch en zijn werkkraft, niets verspillen!“ Ik herinner mij dat woord „menschenmateriaal“ uit ander verband: in den slag waren veel mannen gevallen, heel veel. Toen ging er een telegram naar het hoofdkwartier: Zend nieuw materiaal. Het gat moest gestopt. U dacht dat de oorlog voorbij was. ....?

Nu begrijp ik hoe die „verwerking tot ingenieur“ is bedoeld. Het is het woord, dat past in de beschouwing, die deze wereld en de samenleving niet organisch maar geheel mechanisch ziet, als een groot geheel van in elkaar grijpende raderen, een groot productiesysteem. Daarin moet alles er op uit zijn om veel te produceeren. Voor wie? Voor de menschen? Maar die moeten zelf de raderen zijn in de machine; of als zij het nog niet zijn, zoo vlug en goed mogelijk tot rad worden verwerkt. Doch nu begrijp ik het niet heelemaal meer: een machine die produceert om raderen te maken, die er moeten zijn om... de machine te doen draaien.

Het doet goed als in een officieele toespraak deze wereldbeschouwing in zijn gevolgtrekkingen eens wordt getoond, en tot de studenten wordt gezegd hoe zij door hun hoogleeraren worden beschouwd: materiaal dat verwerkt moet worden.

Maar wat zeggen hier de andere hoogleeraren op? Is dit de algemeen onder hen heerschende beschouwing?

En hoe reageeren de studenten zelf hierop? Aanvaardt zij zelf ook deze beschouwing over hen zelf? Hebben zij geapplaudiseerd na deze rede? Ik bedoel: echt van harte geapplaudiseerd?

En de ouders wier zoon naar Delft gaat? Zij meenden misschien, dat zij hun kind naar Delft zonden en hoopten, dat hij zou opgroeien tot een persoonlijkheid. Doch nu weten zij dat zij niet hun kind, maar een „H.B.-scholier“ (één uit de honderden) naar Delft stuurden, die daar „verwerkt“ zal worden tot ingenieur.

Of er dan niets moois in ligt zich in te willen schakelen in het groote productiesysteem dezer wereld? Jawel! ik geloof dat ik daar wel iets van begrijp. Maar ik geloof dat ik ook iets begrijp van hetgeen de wereld te verwachten heeft van dezen gang der ontwikkeling. „Ontwikkeling“? G. J. S.

<sup>1)</sup> Het vet gedrukte van mij S.

## GEDACHTEN EN GEDICHTEN.

### Dr. STEINER'S VOORDRACHT.

Op den voordrachtavond, door Dr. Rudolf Steiner voor Vrije Studie gehouden, gaf hij ons volop te genieten van de buitengewoon heldere wijze, waarop hij zijn ideeën voorstelt en ontwikkelt.

En toch is deze avond velen tegengevallen. Kon het ook anders! Iemand, die zijn geheele ideeëntwikkeling voor zich ziet, geeft met zijn voorstelling daarvan ons allicht kost, die niet zoo gemakkelijk te slikken valt. Maar wanneer we ons de moeite getroosten, met hem zijn denkbeelden voor ons te zien, dan staan we in bewondering voor de juistheid van uitbeelding en de afwerking van alle zinnen op zichzelf, terwijl deze ons anders lang en onbegrijpelijk voorkomen.

Maar zoo iets kost eenige inspanning, vooral als hij vreemd voor ons is.

Na een korte inleiding van Prof. Hallo, waarin hij ons vertelde van de uitgebreidheid van het vrijwel allesomvattende gebied van wetenschap, kunst en Godsdienst, waarover de, door Dr. Steiner ontwikkelde „anthroposofisch orientierte Geisteswissenschaft“ licht verspreidt, werd den spreker het woord gegeven.

Na eerst in groote trekken den basis geschetst te hebben, waarop zijn beschouwingen rusten, kwam Dr. Steiner aan zijn te bespreken onderwerp: De driedelige indeeling van het sociale leven, waarvan ik U in het kort een schets zal trachten te geven.

Wanneer we de behoeften, de eischen en de uitingen der menschen nagaan, dan kunnen we dit alles in drie deelen verdeelen: Het geestesleven,

het politieke of rechtsleven en het economische leven. In het geestesleven hoort al datgene thuis, wat tot wetenschap, kunst, godsdienst, in het algemeen tot de geestesuitingen des menschen behoort. In het rechtsleven wordt datgene geregeld, wat de rechtsverhouding van ieder mensch afzonderlijk als zelfstandig wezen tegenover de buitenwereld regelt, terwijl in de derde afdeling, de economische afdeling al datgene ter sprake komt, wat behoort tot „Wahrenproduktion, Wahrencirculation, Wahrenkonsumption“. Volgens de zgn. Dreigliederung kan slechts dan een goede oplossing van het sociale probleem gevonden worden, als die drie afdelingen zich onafhankelijk van elkaar ontwikkelen, wanneer die niet langer in elkaar ingrijpen.

Hier volgen eenige voorbeelden en argumenten van Dr. Steiner: Het gaat toch niet aan, zoo zei hij bijv., om arbeid met waren te vergelijken, om beide met denzelfden maatstaf te meten, n.l. het geld; dat bijv. een arbeider zijn arbeid van te voren, zonder zijn arbeidsproducten te kennen, aan den werkgever verkoopt. Evenmin kan men bijv. de waarde van een recht als bijv. het bezit van een stuk grond is, n.l. het recht om alleen van dat stuk grond gebruik te mogen maken, in geld uitdrukken. Deze verwarring in de waardebepaling komt alleen door het niet gescheiden houden van de bovengenoemde leden.

Op eigen krachten moet zich het economische leven ontwikkelen; en in die ontwikkeling stelt Dr. Steiner zich voor de oprichting van associaties, niet van verbruikers onderling of van producenten onderling, maar van verbruikers en producenten samen, waarin dus direct de productie naar de behoefte geregeld kan worden. Als voorbeeld noemde Dr. Steiner de filosofisch-anthroposophische Verlag te Berlijn, waar de uitgifte geregeld wordt naar de wenschen, die men in de anthroposophische vereeniging leert kennen, en waar dan ook nog nooit een boek gedrukt is, waarvan men niet van te voren wist, dat het verkocht zou worden. Die associaties worden niet „van boven af“ in elkaar gezet, — van een dergelijke organisatie verwacht spreker, hoewel hij lang in Duitschland heeft gewoond, absoluut geen heil — maar ze moeten uit initiatief der menschen zelf ontstaan. Deze associaties zullen zich dan aaneensluiten tot één groote „Weltassociation“.

In de politieke afdeling wordt dus de rechtsverhouding der menschen geregeld, waarin het economische leven dus in geen deele in mag grijpen. Dus geen Economische Bond bijv. in de volksvertegenwoordiging. Tot welke gevolgen een ineenvloeiing van economisch en politiek leven kan leiden, ziet men volgens spreker in Oostenrijk, waar in 1860 ongeveer een grondwet is tot stand gekomen, waarbij de volksvertegenwoordiging gekozen werd door vier, op economischen grondslag verdeelde categorieën. Al ziet Dr. Steiner heel goed in, dat één der meewerkende factoren aan Oostenrijks ineenstorting zeker is geweest de groote verscheidenheid van rassen, toch gelooft hij, dat door een gezond, onafhankelijk werkend rechtsbestuur een dergelijke val had kunnen voorkomen worden.

Ook de geestelijke afdeling mag niet door economisch of sociaal leven beïnvloed worden. De leeraren, die zich dus in dienst der menschheid stellen en op school of universiteit hun geestesleven aan anderen medeelen, mogen dus ook nooit door het politieke bestuur aangesteld of er van afhankelijk zijn, in zooverre, dat hun een bepaald te volgen leerplan wordt opgelegd. Als voorbeeld wees Dr. Steiner op de Waldorfschule, opgericht door den directeur der Waldorf-Astoria cigarettfabriek en waarvan Dr. Steiner leider is. En, volgens de verslagen schijnen de resultaten aan de verwachting te voldoen.

Op dergelijke wijze stelt dus Dr. Steiner zich de oplossing voor van het sociale vraagstuk, en door deze Dreigliederung stelt hij zich ook voor de verwezenlijking van de idealen, die ons vanuit de 18e eeuw toegeroepen zijn: Vrijheid, Gelijkheid, Broederschap, en waarvan gebleken is, dat zij in de eenheidsstaat onmogelijk waren, maar wel in deze driedelige inddeling. Hij denkt zich dan die idealen als volgt: Vrijheid in het geestesleven, Gelijkheid in het rechtsleven, Broederschap in het economische leven.

Als kleine opmerking zij hieraan toegevoegd, dat men zich deze inddeling natuurlijk niet moet voorstellen alsof die drie gebieden niets met elkaar te maken hebben. De staat zal natuurlijk om de rechtsorde te handhaven en het geestelijke leven zal voor zijn instituten (scholen, enz.) geld nodig hebben. En dit geld zal direct of indirect van de associaties op economisch gebied moeten betrokken worden.

Evenzoo zal het economische leven alleen mogelijk zijn, wanneer aan den eenen kant gezorgd wordt voor een voldoende ontwikkeld rechtsleven, dat de gelijke rechtsverhouding van alle menschen waarborgt en aan den anderen kant voor de opvoeding van de menschen, die het economische leven in stand houden en voor de nieuwe ideeën (uitvindingen) zorgen, die de associaties technisch vereenvoudigen en vervolmaken.

Bedoeld is hier met een scheiding alleen die scheiding, waardoor wederzijds reglementeeren uitgesloten is. Tot een gezonde samenwerking van de drie deelen voert datgene, wat in de „Kernpunkte der sozialen Frage“ bedoeld is. Dr. Steiner wil daarin een gezonde, barmonische samenwerking en niet een steeds chaotischer dooreenvloeiing van deze drie gebieden.

Om tot een juist begrip van wat in dat boekje gegeven wordt te komen, moet men zich eigenlijk eerst inwerken in de gedachten, in de „Filosofie der Freiheit“ ontwikkeld. De daarin gegeven ideeën zijn bedoeld in de menschelijke ziel een verandering te weeg te brengen, hem de oogen voor werkelijke waarneming te openen.

Tot slot wakte Prof. Hallo de aanwezige studenten, die zich voor Dr. Steiner's ideeën, niet alleen op sociaal, maar in het algemeen op anthroposophisch gebied interesseeren op, zich aaneen te sluiten. Hijzelf bood aan, eventueel in een paar voordrachten de algemeene grondslagen uiteen te zetten en verder ook zoo nu en dan een of ander onderwerp vanuit geesteswetenschappelijk standpunt te belichten. Bij W. C. Bedding, v. Leeuwenhoek-singel 19 geve een ieder zich op, die zich ervoor interesseert. Men verbindt zich tot niets dan tot het betalen van een kleine som voor administratiekosten en eventueelen aanschaf van een bibliotheekje, terwijl men van voordrachten, enz. op de hoogte wordt gehouden.

#### DE CHARLATAN VAN DORNACH.

Den schrijver, die gedurende de laatste weken, tamelijk verward artikelen vol ongemotiveerde uitvallen aan het adres van vermeende tegenstanders of niet genoeg enthousiaste toehoorders schreef is het niet gelukt mij ook maar een flauw denkbeeld van het systeem van Dr. Steiner te geven. Boekjes en de groote man zelf hebben mij wat verder gebracht. Hij is zeer duidelijk, de meester, buitengewoon helder. Het is onbegrijpelijk, dat zijn discipelen hem na drie of vier voordrachten niet geheel en al doorschouwen, met al zijn encyclopaedische kennis en groote geestesgaven. De goede lieden zijn blijkbaar verblind door hun eerste pogingen tot „geistiges schauen“, ze raken aan het lallen, missen bovendien alle gevoel voor humor, dat de eerste voorwaarde tot inzicht is, en alle geloovige discipelen en groote leermeesters kenmerkte, tot zelfs die uit Christus' tijd. (Zie de brieven van Paulus.)

Het systeem van Dr. Steiner omvat zinnelijke en bovenzinnelijke wereld. De voornaamste kracht en bovendien de zuivere kern vormt de hypothese van een absolute metaphysica, die door alle hoogere ingewijden erkend wordt — en dat is niet vreemd als men de geweldige suggestie in aanmerking neemt, die van een mensch als Dr. Steiner en zijn boeken uitgaat. Die metaphysica is een wetenschap waartoe de eenling eerst komen kan na drie of vier phazen geestelijke ontwikkeling doorloopen te hebben, dienend tot ontplooiing van op den bodem van de zielsluimerende gaven, die door de huidige maatschappelijke ontwikkeling en opvoeding meestal onderdrukt of overzien werden.

Als hij de hoogste trap van geestelijke ontwikkeling bereikt heeft (de methode werkt met geestgymnastiek, met concentratie en meditatie) is het „geistiges ich“ in kern een kracht geworden, die hem tot alles in staat stelt tot een kracht, die hem niet slechts indirect, zooals b.v. de werktuigkunde bij het bouwen van een hefboomen-stelsel, in staat stelt tot het uitvoeren van werken; maar die hun „direct in den Muskeln geht“, zoodat hij o.a. zelf steenen bakt voor het Goetheanum zonder een geschoold handwerksman te zijn. Bovendien stelt die grootere geestelijke ontwikkeling, die de intensiteit van het gevoelsleven verdiept, hem in staat groote kunstwerken zonder moeite geheel te begrijpen, het denken en voelen van historische personen als het ware metaphysisch te doorgronden en eurythmische dansen te doen. Als hij heel ver is ziet hij „aura's“ om de hoofden der stervelingen, en gaat aan een zinnelijk aantoonen hiernamaals — dat overigens bovenzinnelijk is — gelooven.

Naast dit bovenzinnelijke wereldsysteem is er ook een systeem voor de wereld der materie. Dit systeem is bijzonder duidelijk, maar het is niet nieuw. Dat de persoonlijkheid in de opvoeding beter ontwikkeld dient te worden om tot een geestesleven op den grondslag van vrijheid te komen, dat in het maatschappelijke leven broederlijkheid moet heerschen om tot alzijdige associaties te kunnen komen, dat in het politiek en staatsleven gelijkheid moet zijn — dat verder b.v. arbeid geen waarde-maatstaf aangelégd mag worden gelijk aan dien voor het product, dat iemand geld moet hebben om met zijn familie van te kunnen leven tusschen de tijdstippen van voltooiing van twee zijner producten — dit alles zijn dingen, die Plato en een paar halfkindsche staathuishoudkundigen uit het begin der 19e eeuw ook wel eens verkondigd hebben. Het is allemaal zeer logisch, maar het is een

wig, die waarschijnlijk wel niet de spleets van de tegenwoordige maatschappij ingehaakt kan worden zonder dat die maatschappij maal in duigen gaat.

Het systeem ziet er anders sterk uit. Het weert voor te doen als iets heel nieuws, wat de betreft, het bouwt voort op het werk van G. het geeft diep inzicht in het Christendom sprak Prof. Hallo) en stelt kortom den intellectuelen en quasi intellectuelen van onzen tijd in staat uitleving van al zijn geestelijke en lichamelijke gelijkheden.

Verder is het een gelegenheid tot het stichten van Vereenigingen, waar mystiek aangelegden en tualisten naast menschen van den logica veel hun gading vinden.

Aan deze karakteristiek van de antroposofie dient nog toegevoegd te worden, dat de methode zoo zijn methode heeft om zijn publiek er toe te krijgen. „Een wereldgebeurtenis kan zich nooit herhalen — en mijn leer dient gij te onderscheiden van al het andere wat op dit gebied is“ — m.a.w., hier zal je zien wat hij nooit hebt gezien — een kokadorus-maniër. — kunt U beschreven vinden in mijn boek... en zoo... Verlag...“

Es gibt heutzutage (met donderende stem) noch... wenige Profeten!“ Ja Ja.

En dan zegt hij, dat de houding van onze eeuw naar kritiek geneigd is, men moet zijn den persoon van den spreker indenken, met redeneeringen meegaan, — en zoo weet hij geestelijk sterker staanden onder zijn gehoor in de touwen te krijgen — voor de zwakken is stemverheffing en zijn scherp donker uiterlijk doende.

Ik heb mij in zijn plaats gedacht, ik heb mij afgeschud en ben met hem meegezeild, zoodat ik kon; en daarna kostte het mij moeite genoeg adderegebroed van zijn compromis-ideeën uit mij te jagen.

Waar blijft de oude leermeester met zijn:

„Höchstes Gut der Erdenkinder  
Ist nur die Persönlichkeit?“

„Abstreifen“, zoolang je naar Steiner luistert „Persönlichkeit“!

Dit zijn allemaal oneerlijke strijdmethoden werken als het slaan op den grooten trom, den marktschreeuwer; als de kreten van den baat tusschen zijn toeren door.

Maar erger dan deze reclame, erger dan het schipper tusschen oud-Indische, modern staats-houdkundige en enfantiele poeten-ideeën; erger de geest van deze antroposofische richting, die schen de stapels papier, door Dr. Steiner en zijn volgeklad, sporadisch komt opduiken geest, die, niettegenstaande al zijn woorden over vrijheid en persoonlijkheid; niettegenstaande het „sympathieke“ fulmineeren tegen de stelsels van katholicisme en socialisme, de wereld zelf wil hervormen tot een stelsel; een stelsel ethisch godsdienstige moraalprincipehobbelpu ruiters van hier naar den Hemel en terug.

W. J. G. PAARDEKOO

#### GEACHTE REDACTIE.

Ik ben jaloersch, want als ik wat schrijf, pleeg ik U het onder „Correspondentie“ en als een ander wat schrijft, en nog wel over „mijn“ onder dan plaatst U dat onder „Gedachten en Gedielen“. Dat vind ik toch niet aardig; niet dat ik „Bewoner van den vurigen wagen“ (zou hij zijn Indian mee bedoelen?) niet gun rien snijden van mijn leer, maar alleen dat U hem trekt in de oogen van het publiek.

Hem verwijt ik niets, daarvoor heeft hij te veel gelijk. Hij heeft precies geschreven wat ik gedacht heb, maar wat ik niet heb willen schen om niet geheel en al bij de dames in ongenade vallen. Dat ik het overigens niet zoo mis heb had, bewijzen de citaten van Temple Thurston Annie Salomons, die waarschijnlijk wel door de eersten brief geïnspireerd zullen zijn.

In deze kwestie is nu van alle kanten het noot gezegd, en ik zal U thans wat anders vertellen. Ik ben Vrijdag naar de lezing van Dr. Steiner geweest, ja, ja, die antroposof; daar U zeker wel eens meer van gehoord. Nu, ik heb maar nog lang niet genoeg, en omdat ik dacht ik er nu iets meer van zou hooren, ben ik eens gaan luisteren. Maar, ik ben teleurgesteld. Niet dat ik mij niet geamuseerd heb; o, het puur alleen was de moeite waard. Allerlei welbekende types waren er op te merken. Intellectueelen, studenten, met Schillerkragen, met kousen, met Pia-gezichten, met fluweelen pantaloenen met andere principes. Maar ook de bekende dames met kortgeknipte haren, met haren met band erom, met grijsgroene jurken met knopen met sandalen, dames die aan theosofie en tarisme doen, geheelonthoudster zijn, en morgen een koud bad nemen.

(Zie verder Tweede

# Tweede Blad

Borende bij het STUDENTEN-WEEKBLAD van 3 Maart 1921. No. 19.

ziet, ook voor Dr. Steiner was het een welkome avond, en die dames zullen het dan ook mooi gevonden hebben. Hij sprak over „Die antroposofische Gedanke” en over „Dreigliedigkeit”. En alles wat hij zeide heeft hij nog eens herhaald, en toen nog eens met nadruk herhaald, en veel heeft bijgedragen tot het vullen van de avond. Hij sprak mooi en veel, maar vooral ook graag. Toen hij klaar was heeft hij uit het publiek iets gevraagd, en die sprak Duitsch. En toen heeft Dr. Steiner weer geantwoord, en het was weer heel mooi.

Daarna is er een Professor op het podium gekomen, en die heeft wat gezongen. Toen was het uit.

„Waarom ik nu teleurgesteld ben? Ja, ziet U, antroposofie is zoo iets moeilijks, dat je daar in de leer niet achter komt, en daarom weet ik nu altijd niet het fijne van de zaak, maar voor er meer van wilde weten lagen er bij den uitgang allerlei antroposo- en andere lieze boekjes. Er werd ook gecollecteerd voor de Weensche studenten. Ik heb een paar krantjes meegenomen met antroposofische lectuur. Aan het hoofd daarvan zijn figuren geteekend en letters met schubbetjes, was niet door een kind van vier jaar gedaan, maar door een groot Antroposoof, en er was een andere betekenis aan verbonden, maar die ben ik vergeten.

Onlukkig was er denzelfden avond wijnverloting die kroeg. Hiervoor is geen plaats in Dr. Steiners „Driedigheit”. Es ist eben eine Tatsache, en ik heb mij er best vermaakt. Ik heb drie flesschen wijn getrokken, en bij de krantenverbranding heb ik stikump mijn antroposofische lectuur er bij gedaan. Ik hoop dat niemand het gezien heeft.

’s Nachts heb ik gedroomd van Dr. Steiner en de wijnverloting. Op de eene flesch stond Berner Doctor, op de andere Niersteiner, en met de twee hadden ze een grapje uitgehaald en er een aanspel in gedaan van de twee andere flesschen, ze hadden er op gezet Doctor Steiner. Maar ik er van wilde drinken, waren ze alledrie weg. Toen wist ik wat „Driedigheit” betekende.

SECRETARIUS.

## STUDIEBELANGEN.

### AVIATION EN BOUWK. STUD.-GEZELSCHAP „PRACTISCHE STUDIE”.

Lezing met lichtbeelden op Vrijdag 4 Maart 1921, avonds 8 uur, in de Bibliotheek der T.H.  
Spreker: Dr. Hugo Kulka, uit Hannover.  
Onderwerp: „Ueber neuzeitliche Wehranlagen”.

### ELECTROTECHNISCHE VEREENIGING te Delft.

Behoudens uitstel ingevolge art. 15 van het statutair reglement Buitengewone Vergadering op Vrijdag 4 Maart 1921 des namiddags te 2 uur, zaal  $\beta$  van het Gebouw voor Natuurkunde en Electrotechniek.

#### Agenda:

1. Bestuursverdracht.
2. Rondvraag.

W. HONDIUS BOLDINGH, secretaris.

## SCIENTIFIC MANAGEMENT.

Dat het beter is, overbodige bewegingen na te laten is niets nieuws, en bovendien iets dat zeer alomtegenwoordig in de hand ligt. Dat deze overbodige bewegingen later in tal van bedrijven een groote verliespost opleveren, de arbeiders onnoodig vermoeien, en dat men door een kleine verandering den arbeider in denzelfden tijd vele malen zijn vroegeren arbeid laten verrichten, en met minder moeite, heeft de Dinsdagavond Dr. Frank B. Gilbreth op een zeer aangenaamste wijze duidelijk gemaakt.

Het spreekt vanzelf, dat wanneer een arbeider een werkstuk in een machine een bewerking moet laten ondergaan en deze bewerking duurt slechts een onderdeel van een seconde, maar de tijd van het opnemen van het werkstuk en het wegleggen daarvan tot het opnemen van het volgende stuk ongeveer twee seconden bedraagt, zijn productiviteit verdubbeld zou worden, indien dit laatste slechts één seconde duurde. Als voorbeeld vertoon- de de spreker een lantaarnplaatje van een werktuig aan bij een ponsmachine. Aan een vinger van den arbeider was een klein electrisch lampje bevestigd, dat op de foto precies den weg van de hand afteekende. Nu bleek dat deze weg zeer verkort kon worden door den bok waar het werkstuk uitgenomen

moest worden op een andere plaats te zetten en vlak bij de machine zelf een trechter aan te brengen waar het werkstuk in kon glijden zodra het klaar was.

Zoo werden er talloze voorbeelden vertoond, waarbij er waren, zooals de spreker vermeldde, waarvan het zeer moeilijk was geweest, en slechts door vergelijking met opnamen van andere arbeiders mogelijk was geworden „the one best way” vast te stellen. Hij vertoonde een plaatje van een typiste, die 151 woorden per minuut kon typen van een vreemd handschrift. Van haar handen was natuurlijk slechts een waas te zien, maar opmerkelijk was het, dat haar hoofd haarscherp was afgeteekend. Zij had dus dit record bereikt door overbodige bewegingen, zooals van haar hoofd, movements that do not bring money, te elimineren.

De voordracht duurde niet zeer lang, maar na de pauze hebben wij uit enkele experimenten en de antwoorden op vragen van het publiek nog veel kunnen leeren. Een van de toehoorders vroeg of men zich in dit vak moest specialiseren of dat ieder ingenieur de „movement study” erbij kon nemen. In zijn antwoord zeide de spreker, dat zeer zeker elk ingenieur dit vak moest beoefenen, maar het was niet noodig dat iedereen weer proeven ging nemen, die door anderen al gedaan waren, dit zou weer „waste of time” zijn.

Gilbreth heeft ons niet alleen getoond, dat er slechts „one best way” is voor een handwerk, maar die is er ook voor een voordracht. En als er iemand is die deze te pakken heeft dan is dat wel Frank B. Gilbreth. Wanneer we zijn lezing vergelijken met een, die we de vorige week hebben gehoord, die weliswaar over een geheel ander onderwerp ging, maar waarvoor toch evenveel belangstelling was, dan valt het toch wel op, hoe deze Amerikaan kans ziet alles kort en duidelijk te zeggen, zoo duidelijk dat hij nooit iets behoeft te herhalen. Maar aan den anderen kant heeft zijn voordracht ook niets onder de beknoptheid geleden, integendeel, deze man was onderhoudend omdat hij humoristisch was.

In één ding had hij „the one best way” nog niet te pakken. Dat was de manier waarop hij had kunnen verhoeden, dat zijn lantaarnplaatjes omgedraaid werden vertoond. Maar misschien was dat ook wel om den lachlust van het publiek te prikkelen. E. K.

## TECHNISCHE HOOGESCHOOL.

Naar wij vernemen heeft de Senaat der Technische Hoogeschool zich eenigen tijd geleden tot den Onderwijsraad gewend en zijn ernstige bezwaren kenbaar gemaakt tegen elk voorstel om de 5-jarige H.B.S. als inrichting van V.H.O. te veranderen in een 6-jarige H.B.S., waardoor de totale duur der opleiding voor een overwegend groot aantal jongelieden onnoodig met een jaar zou worden verlengd.

Dezer dagen werd een delegatie uit den Senaat door den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen in de gelegenheid gesteld het standpunt en de bezwaren van den Senaat nader mondeling toe te lichten.

Prof. Dr. H. S. Waterman, t., zal Maandag 7 Maart a.s., tot het maken van een studiereis, vertrekken naar de Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

Deze reis staat in verband met den bouw van het laboratorium voor scheikundige technologie te Delft. Prof. Waterman zal een bezoek brengen aan de Amerikaanse technisch chemische laboratoria en aan chemische fabrieken.

Met ingang van 1 Maart is aan mej. E. Driessen, t., op verzoek eervol ontslag verleend als assistente voor de analytische scheikunde.

Voor het tijdvak 1 Maart tot en met 31 Augustus is als zoodanig benoemd mej. E. H. X. Polis, t.

Met 1 Maart is aan J. Bergmans, w.i., op verzoek eervol ontslag verleend als assistent voor de toegepaste mechanica; voor het tijdvak van 1 Maart tot en met 31 Augustus is benoemd als zoodanig J. J. Koch.

## INGENIEURS VOOR INDIE.

Bij K.B. van 16 Febr. No. 82 is het volgende vastgesteld:

Het K.B. van 27 Januari 1920 No. 7 wordt gewijzigd als volgt:

a. In artikel 1 wordt tusschen het eerste en tweede lid een nieuw lid ingelascht, luidende:

In bijzondere gevallen, ter beoordeeling van onzen Minister van Koloniën, kunnen ook jongelieden, die aan de Technische Hoogeschool studeeren of aldaar de studie aanvangen, doch die nog niet geslaagd zijn in het in de vorige alinea bedoelde examen voor werktuigkundig, dan wel elec-

trotechnisch-ingenieur, in opleiding, worden genomen.

b. Het 3de lid van artikel 2 wordt gelezen:

Behoudens het in het vorig lid bepaalde, wordt door hen, die na het alleggen van het propaedeutisch examen worden aangenomen, de toelage genomen gedurende ten hoogste 4 jaren, welke termijn in bijzondere gevallen, na raauopleging van de betrokken atdeeling der Technische Hoogeschool, door onzen Minister van Koloniën, door wien ook overigens tijdstippen van ingang en ophouden der toelagen worden bepaald, met ten hoogste 1 jaar kan worden verlengd.

c. In artikel 2 wordt tusschen het derde en het vierde lid een nieuw lid ingelascht, luidende:

Aan hen, die vóór het atleggen van voornoemd examen bestemd worden voor den Indischen dienst, kan de hooger bedoelde toelage worden toegekend voor ten hoogste 6 jaar.

d. Na artikel 2 wordt een nieuw artikel 2a ingevoegd, luidende:

Artikel 2a. Aan hem, die het diploma van werktuigkundig dan wel electrotechnisch ingenieur heeft verworven, kan worden opgedragen één of meer technisch wetenschappelijke reizen te doen, onderzoekingen in te stellen of cursussen te volgen, die kunnen strekken om hem voor zijn aanstaanden werkkring nader te bekwaamen.

Hij brengt daarover rapport uit, en en ander volgens aanwijzingen van den in het laatste lid van artikel 2 bedoelden hoogleeraar.

Hij geniet gedurende de reizen, die hij ingevolge voormelde opdracht doet, een daggeld van f 8,— voor reizen binnenslands en van f 12,— voor reizen buitenslands en gedurende de andere bezigheden, welke hem overeenkomstig het hiervoren bepaalde worden opgedragen, een daggeld van f 4,—. De genoemde bedragen kunnen zooveel verhoogd worden als in bijzondere gevallen door meergenoemden Minister zal worden goedgevonden.

## INGEZONDEN.

### PROF. DR. MAX RUBNER.

Met enkele woorden moge de aandacht worden gevestigd op de beide voordrachten, welke de Berlijnsche hoogleeraar Rubner in de volgende week ten onzent zal houden. Op 8 Maart spreekt hij op uitnoodiging van de Geneeskundige Faculteit der Universiteit van Amsterdam over „Moderne Ernährungslchre”. Aan zijne fundamenteele onderzoekingen over het voedingsvraagstuk heeft hij voornamelijk zijn grooten naam in de wetenschappelijke wereld te danken. Met de voeding nu houdt de energie-productie en de arbeidsprestatie ten nauwste verband. En zoo zal Rubner op Donderdag 10 dezer, ’s avonds 8 uur in de Bibliotheek der T.H., op uitnoodiging van eenige hoogleeraren, een voordracht houden over „Geistige und körperliche Arbeit”. Nu het vraagstuk: hoofdwerk-handwerk in onzen tijd zoo actueel is, mag er ook in de kringen onzer Delftsche studenten veel belangstelling worden verwacht voor hetgeen deze beroemde hygiënist-physioloog daarover te zeggen heeft.

Prof. Dr. J. G. SLEESWIJK.

### AAN ALLE A.S. RESERVISTEN.

Gij, die dit jaar een verbintenis aangaat bij het Reserviekader, laat ik U een kleinen raad geven:

Het is gewoonte, dat een groot aantal Delftsche studenten hun dienstdijd bij de genie volbrengen. Ik raad U aan dit niet te doen omdat:

1o. Er is geen cursus voor de heele opleiding achter elkaar, men kan alleen in de zomervacantie dienen en is dan verplicht zich te onderwerpen aan het uiterst vervelende, nuttelooze en tijdsverslindende instituut der wintercursussen. Tevens is men gedurende al die jaren aan ’t militaire gezag onderworpen.

2o. Het praktische nut van opleiding bij de genie is voor een ingenieur niets grooter dan bij een ander wapen.

3o. Bij vele officieren is merkbaar het soort achtting, dat een „officier-ingenieur(!)” den „burgerlijke ingenieur” toedraagt, wat niet prettig voor de samenwerking is.

Een voordeel bij de genie is, dat de kazerne wat beter is ingericht dan de meeste andere.

Een Reservist bij de Genie.

### NIET INTERNATIONAAL GENOEG!

Laatst sprak ik een student, die een leidende plaats inneemt in de Delftsche studentenwereld. We kwamen te spreken over het 7e Groot-Nederlandsch Studenten-Congres, op touwgezet door het Algemeen Nederlandsch Studenten-Verbond. Ik moest beginnen, erop te wijzen, dat bij hem blijkbaar een misverstand heerschte aangaande het verschil tusschen het Algemeen Nederlandsch Studenten-Verbond (A.N.S.V.) en het Algemeen Nederlandsch Verbond (A.N.V.). Hij meende, dat

het A.N.S.V. een onderdeel was van het A.N.V. Nu is dat geheel onjuist. Wel werken beide verbonden ten deele in dezelfde richting, in zoverre zij Holland, Vlaanderen en Zuid-Afrika nader tot elkaar trachten te brengen, maar dat doel trachten zij langs verschillende wegen te bereiken. Het A.N.V. tracht de liefde voor den Nederlandschen stam op verschillende manieren aan te kweeken en grooter te maken en bevordert voorts zooveel mogelijk het hooghouden van den naam van Nederland.

Ik zou het prachtig vinden, als alle menschen, dus ook alle studenten, lid waren van het A.N.V., maar er zijn nu eenmaal veel menschen, die de liefde voor hun eigen volk van minder belang vinden. Zoo zijn er ook menschen, die de liefde voor hun eigen familie, ja zelfs die voor de medeleden van hun eigen huisgezin, van ondergeschikt belang achten! Alleen menschen, die de liefde voor zichzelf onbelangrijk vinden, zijn er niet veel!

Maar met het A.N.S.V. staan de zaken heel anders. Het A.N.S.V. beoogt niets anders, dan het in congressen bij elkaar en tot elkaar brengen van

studenten uit Holland, Vlaanderen en Zuid-Afrika.

Ik had gedacht, dat iedereen het doel van het A.N.S.V. sympathiek zou vinden. Tal van Corpora, Bonden en Vereenigingen van Vrouwelijke Studenten zijn dan ook aangesloten bij het A.N.S.V.

En daar kwam me de bewuste student vertellen, dat hij het nut van een dergelijk congres volstrekt niet inzag, omdat zoo'n congres niet internationaal genoeg is!

Nu geef ik dadelijk toe, dat een congres als dat te Praag wel en een congres als dat te Delft niet internationaal in den ruimsten zin des woords is. Maar dat een congres als dat te Delft niet veel nut zal hebben, bestrijd ik fel. Mogelijk zijn er onder de lezers van het S.W. ook veel internationalisten, die min of meer minachtend neerzien op het kleine gedoe te Delft. Ik zou hun willen vragen, wat ik ook den bewusten student vroeg: gelooft ge ook niet, dat uitwisseling van gedachten met leden van onzen eigen stam, die dezelfde taal spreken en toch zoo geheel van de onze afwijkende eigenschappen hebben, vruchtbaarder moet zijn dan samenkom-

sten van personen, behoorend tot volkeren, geheel verschillende talen spreken en die onling voortdurend oneenigheden hebben?

Als ge deze vraag bevestigend beantwoordt, ik U de volgende vragen willen voorleggen:

1. Acht ge het niet een vreemde volgorde, werken in het belang van de heele menschheid zonder te beginnen, zijn eigen stam en zijn eigen volk lief te hebben?

2. Acht ge een gemeenschap van gezonde krachtige volkeren niet meer waard dan een verzameling van slappe, niet zelfbewuste volkeren?

3. Gelooft ge niet, dat een krachtige, over meerdere deelen van de wereld verspreide stam minder kans heeft, verdrongen te worden dan een klein volk?

Als ge deze vragen bevestigend beantwoordt, neemt ge natuurlijk deel aan het a.s. Congres. ge ze niet alle bevestigend beantwoordt, moet U ook bepaald als deelnemer opgeven: dan verandert ge op het Congres misschien wel van meening!!

F.....

# HELPT MIDDEN-EUROPA OP DE SOCIETEIT PHOENIX - 5 MAART

## ADVERTENTIËN.

Familie te Den Haag vraagt:

### Toezicht op huiswerk

voor 3<sup>e</sup> kl. H. B. S.-er.

Brieven onder No. 47, Bureau van dit Blad.

### 75 x 100 Teekentafel met HAAK,

zoo goed als nieuw, tegen zeer matigen prijs.  
Bezichtigen HAARLEM, Oranjeplein 30.

### TE KOOP GEVRAAGD:

exemplaren van Prof. Dr. G. SCHOUTEN  
ANALYTISCHE MEETK.  
DER KEGELSNEEDEN.  
OPP. 2<sup>e</sup> GRAAD.

Aanbied. met opgaaf van prijs: Vereeniging voor  
Corr. Ond., Koninginneweg 177, Amsterdam.

TECHNISCHE BOEKHANDEL EN  
DRUKKERIJ J. WALTMAN JR.  
BINNENWATERSLOOT.  
Afdeling TEEKENBEHOEFTE.

WEDER VOORHANDEN:

Het beste, zware  
TEEKENPAPIER,  
fabrikaat SCHLEICHER & SCHULL.

Prijs per vel:

Werktuigbouwkunde . . . . . f 1,60  
Bouwkunde en Civiel . . . . . „ 0,80

Omlijsten van  
CORPSDIPLOMA'S  
met rood linnen rand.

VULTREKPEN „Minerva”  
Prijs f 5,—.  
IDEM MET PASSER  
Prijs f 6,25.



## RESTAURANT DUYSER

BINNENWATERSLOOT, hoek PHOENIXSTRAAT

Diners 5 tot 7 uur - à la Carte den geheelen dag



## TECHN. BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ J. WALTMAN JR BINNENWATERSLOOT.

Bij ons is verschenen:

G. L. STUYVENBERG.

### De schaarbeweging van Stephenson voor scheepsstoommachines.

PRIJS GEBROECHEERD f 2,80.



## DRUKWERK

zooals 't behoort:  
„af” en... op tijd.

Naamlooze Vennootschap  
Vereenigde Drukkerijen  
Judels & Hoogland, Delft  
Choorstraat 47 = Telefoon 247

## Ik alléén

betaal de hoogste prijzen voor  
gedragen Heerenkleeding, en

HERM. NORDEN,

GEDEMPTE GRACHT 58. — DEN HAAG  
Dagelijks per briefkaart aan huis te ontbieden.

LEVERING VAN

## Diners vanaf f 0,95

NASSI GORENG.

JACHT- EN VISCHSCHOTELS.

Aanbevelend,

C. F. RUTER, Kok, Oude Delft 12

EEN NIEUWE

## GLOBE

met Nederlandschen tekst. Grenzen volgens  
het Verdrag van Versailles.

Prijs met halven meridiaan f 19.50.

BROCKHAUS' KLEINES

## LEXIKON

5<sup>e</sup> nieuw bewerkte druk. 2 deelen in een  
band. 2094 bladzijden tekst, 128 bladz. platen  
waarbij 24 in kleurendruk, 2000 figuren tus-  
schen de tekst, 431 kaarten.

Prijs slechts f 9.50.

LUEGER LEXIKON DER

## GESAMTEN TECHNIK

8 deelen en 1 Supplement deel.

Prijs tijdelijk f 60.—

Mogen in geen studeerkamer ontbreken.

Voorhanden bij de  
TECHNISCHE BOEKHANDEL EN  
DRUKKERIJ J. WALTMAN Jr. - DELFT  
BINNENWATERSLOOT 33.